

Статията е написана по покана на тематичното издание на НАТО „Securing Our World“, което ще бъде представено на Съмита на НАТО в Уелс, септември 2014

ЗАЩО ЗАПАДЪТ ПОНЯКОГА, НО НЕ ВИНАГИ СЕ РАЗБИРА С РУСИЯ? Започна ли Третата Световна Война?

Редакция: 30 август, 17:05

Д-р Соломон Паси

Президент на Атлантическият Клуб в България

www.Atlantic-Club.org

ВИЗИТКА:

Д-р Соломон Паси е Министър на външните работи (2001-2005), договорил и подписал присъединяването на България към НАТО (2002 и 2004) и ЕС (2005). През 1990 като депутат във ВНС той предлага излизането на България от Варшавския Договор и присъединяването и' към НАТО и ЕС. Като председател на ОССЕ през 2004 той лансира мащабна програма за реформи в организацията. През 2002 и 2003 председателства Съвета за Сигурност на ООН. През 1990-91 и 2001-2009 е последователно депутат и председател на парламентарни комисии по външна политика и отбрана. Като МВНР д-р Паси инициира тристранния формат България—ЕС—САЩ, който преговаря с режима на полк. Муамар Кадафи в Либия за успешното освобождение на българските медици в Либия. Основател на Атлантическия Клуб през 1990. През 2009 е номиниран от българското правителство за Генерален секретар на НАТО.

Той е доктор по математическа логика и компютърни науки. Между 2008 и 2014 Соломон и Гергана Паси прокарват през институциите на ЕС политиката за единно европейско зарядно GSM устройство и инициират общоевропейския достъп до Wi-Fi.

През 988 г. от н.л. Киевска Рус приема от България православно християнство. Християнизацията на древна Русия се осъществява с българското духовенство и с приемането на три комуникационни канала: официален църковен език (старобългарския), държавна религия (православно християнство) и национална азбука (кирилица, което е евфемизъм за българича). Още от 10-ти век българите – както от днешна България, така и от приелата ислям Волжко-Камска България, влизат в близки, но и сложни отношения с Русия. В тях са вплетени както общите културно-религиозни пластове, така и кървави сблъсъци и войни за надмощие. Очевидно старите българите, на основата на историческия опит и на двете български държави, едната от които пада, притисната между монголската и руската империи, са осъзнали необходимостта от мощни съобщителни средства с Русия. Но те са били очевидно наясно и с друго: че доброто разбирателство с Русия предполага уважителна към нейния размер дистанция, която тежките исторически турбуленции често са скъсявали или ликвидирали напълно. От днешната си геополитическа локация България въведе в Европейския съюз два от комуникационните си канали с Русия – азбуката и езика.

Защо тогава днес – въпреки множеството стари и нови канали за комуникация – Русия и Западът говорим на различни езици? Заради несъвпадащите ценностни системи, разбира се, или – преведено на езика на айфоните – заради различния дифолт.

Русия сътрудничи добре със Запада в много точки по света и дори в космоса: за диалога с Иран, логистиката в Афганистан, химическите оръжия в Сирия, борбата срещу световния тероризъм, международната космическа станция. Но това е сътрудничество, базирано на общи интереси, а не на общи ценности и затова Русия иска да получи срещу него максималната възможна цена. Засега взаимноизгодното

сътрудничество е възможно, само ако за него Западът плати на Русия и допълнителна такса „добро сътрудничество“. Това ще се промени едва когато дифолтите на Запада и Русия се сближат.

Богатството на Запада се базира върху конкуренцията, която усъвършенства обществото, а на Русия – предимно върху територията, която дава както ресурса, така и буфера срещу вечно очакваните набези от съседи. Това и обяснява и генерира импулсите на руската имперската нагласа, която, поне засега, изглежда определяща за нейните действия.

Западът системно греши в подхода си към своите опоненти, противници, врагове, а също и партньори. Той ги третира като „един от нас“ и ги „наказва“ или „стимулира“ по еднотипен начин, според собствените си възприятия и рефлексии. Резултатът често наподобява диалог между жители на различни галактики.

Обърканата политика на Запада към Русия, редуваща заклеимителна риторика със заклинания за вечно стратегическо партньорство, плюс безпринципни отстъпки и реверанси, се приемат от нея като признак на слабост, която стимулира целенасочени действия за разединение и е мотив за искане на нови отстъпки.

Анемичната реакция на Запада на фактическото анексиране на Абхазия и Южна Осетия през 2008 и уплахата да поканим Грузия в НАТО се четат в Москва така: *Щом НАТО не приема страна с проблеми, ние да им ги създадем!* И така много естествено стигнахме до анексията на Крим, която де факто прати украинското членство в НАТО в небитието. Сега да се готвят Приднестровието и Молдова, но и Украйна пак...! Разпадът на Югославия завърши с Косово, а на Украйна – започна с Крим.

А за Беларус сега никой не мисли, защото Президентът Лукашенко е съюзник на Москва – а после...? А колко са защитени Прибалтика и България и докога? **Третата Световна Война няма да е като Втората или Косовската**, за които знаем и кога започнаха, и кога приключиха. Светът ще разбере, че тя е започнала, едва когато тя е разрушила механизмите, които могат да я спрат. Информационните технологии позволяват дълбинно и неусетно проникване в тъканта на обществото, за което и правителствата, и обществата не са готови.

С цялата условност на историческите аналогии, все пак има и психологически закономерности на политическото поведение, валидни в разни епохи. Анексирането на Крим ярко напомня за аншлуса на Австрия, който е особено поучителен заради „демократичния“ смокинов лист на плебисцита, за жалост, повторен и сега, през 2014г.

Мюнхенският синдром е друга от тези закономерности: в Мюнхенската конференция от 1938 г. Западът подарява на Хитлер судетските немци (уж като последна отстъпка), което го окуражава за окупацията на Чехословакия през 1939 и подялбата на Полша с СССР през 1939. Изкушението, на което Западът систематично се поддава - *„да пожертваме малко ценности, но за кратко срещу важни интереси, но за дълго“*, води до загуба и на ценностите, и на интересите, включително и на много човешки животи.

Както Западът не успява с отстъпките, така не триумфира и със санкциите, които са сходни, срещу: Иран, Северна Корея, Ирак, Югославия, Либия и Куба, както и срещу Русия сега. Санкциите накърняват придобивки, трогващи средния западно-европеец или северо-американец, но не и жителя на Чукотка (чукчи), Камчатка, Хабаровск, Сибир, Урал или дори на европейската част на Русия, да не говорим за военизирания Калининград. В огромната си маса руският гражданин фаворизира „държавата“ (идентифицирана с режима), и затова има търпимост към недоимък,

колосално надвишаваща тази на западния човек. Руски гражданин може да размени закуската на детето си срещу Т-шърт с лика на Путин, докато един европейец това не би проумял.

Западните санкции засега сплотяват руснаците около президента Путин, за което той би почерпил. Путин се превръща в най-обаятелния руски/съветски лидер след Сталин – сравним може би с Че Гевара – колкото заради анексираните от него територии, толкова и заради наложените му санкции. Героичният призив от Втората Световна Война „За Родину, за Сталина!“ , водил милиони руснаци към романтична саможертва, се редактира от историята като „За Родину, за Путина!“ За 100-годишнината от Октомврийската Революция през 2017 г. можем да очакваме руското общество да събере в президента Путин образите на Ленин, Сталин, Брежнев и Император Петър I. Защото Путин разбира законите на пиара и има свободата да ги прилага по свое усмотрение, а Западът е най-добрият му съюзник в това.

Разбира се, сметките на президента Путин ще ги платят децата на онези, които го обожествяват днес..... Но един риторичен въпрос: трябва ли руският народ и Западът да чакат дотогава?

Ако говорим за санкции, има смарт-подход, много по-ефективен за случая от класическия. Тъй като Владимир Путин дири и в действията си, и във фотографиите си, и в тениските със своя образ публичния ефект, Западът трябва да го лиши именно от това, ако иска резултати. Санкции срещу участие в световни, европейски, азиатски и олимпийски спортни събития и музикални, кино, театрални и прочие културни фестивали и класации ще са много по-респектиращи от търговските или финансови ограничения за неговото обкръжение. Но всички санкции са все пак реактивност и добрата про-активна политика на Запада може да предотврати необходимостта от тях.

Най-напред НАТО трябва да спре погрешните си сигнали и политики. Грузия, Черна Гора, Босна и Херцеговина, Р Македония, Молдова, както Сърбия и Косово трябва да бъдат спешно ангажирани и приети в НАТО, като прелюдия към средносрочната им европейска перспектива. Финландия и Швеция трябва да получат гранциите на НАТО, а после и членството. А negliжираните ембрионални партньорства на НАТО с Япония, Корея, Австралия и Нова Зеландия, както и с Монголия, трябва спешно да се реактуализират. Това е недовършен бизнес с традиционни партньори.

НАТО сана?, без ЕС да се справи! Федерализацията на ЕС, вкл. общите енергийна и отбранителна политика са неизбежни за успех в диалога ни с Русия. ЕС трябва спешно да узрее за нов тип стратегически отношения с НАТО, а споразумението за безмитна търговия САЩ-ЕС ще ускори консолидацията на Запада, която е по-важна от всякакви изтъквани недостатъци на това вътрешно семейно споразумение.

НАТО има необходимост от нови и дори неочаквани партньорства: с Китай по един начин, с ислямския свят – през Организацията за ислямско сътрудничество – по друг начин, с Латинска Америка и Африка по трети и четвърти начин. НАТО има нужда от директна комуникация с руското общество, а не опосредствана от руското правителство. Интернет позволява това, въпреки всевъзможните опити за неговата рестрикция. Западът трябва да е по-решителен в действията си към елиминирането на по-малките диктатори по света, като Башар Асад, например: **всеки диктатор е опора за всички диктатури, макар че не всяка демокрация е опора за всички демократи, уви!**

Разбира се, и най-добрата дипломатия, лишена от оръжия, е като прекрасен оркестър, лишен от инструменти. Възпиращият ефект на ядрените оръжия ни спаси от Третата Световна война през ХХ в, но днес те трябва да се преместят на изток в

Европа, така както и границата между Изтока и Запада се премести на Изток. Но – още по важно – трябва да се приоритизират средствата на кибер-отбраната и кибер-офанзивата, които без да предизвикват човешки жертви могат да нанесат катастрофални щети.

Най-спешната и най-мащабна нужда на НАТО, обаче, е от неин нов глобален обществен образ. Засега Западът и НАТО губят войната на информационния терен, въпреки, че този терен (GSM, SMS, Интернет, имейл, Фейсбук, Туитър...) е създаден от Запада. Световното обществено мнение е най-мощният съюзник на НАТО, който ще помогне да спечелим множество битки, без да ги започваме, да изпарим множество вражески цели, преди да са създадени и да спрем редица агресори още в мислите им, преди да са помръднали...

НАТО заслужи от 1949 насам своята Нобелова награда за мир (макар че президентът Путин в очите на мнозина днес е по-близо до нея). Затова НАТО има необходимост от качествено нов размах, въображение и финансиране. Сто долара, инвестирани в информация могат да спестят сто хиляди, инвестирани във война...

Русия е приятел на Запада, само когато Западът е единен и силен и води еднозначна и принципна политика. Русия ще се върне към политическата традиция на Горбачов и Елцин, което ще я превърне в добър партньор и дори потенциален член на НАТО. Руското общество трябва ежедневно да чува това.... Но междувременно НАТО, ЕС, САЩ и Западът като цяло трябва да се погрижим за глобалното си присъствие и за външния си вид.